

زبان و معصیتِ غیبت

از مهمترین راه های موثر در امر هدایت و تعلیم و تربیت، استفاده از زبان و کلام است. زبان برخلاف جرم کوچکش، جرم های بزرگی می تواند انجام دهد و موقعیتی بس خطیر در پیدایش خیر و شر دنیا و آخرت آدمیان دارند.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در روایتی نسبت به شرور زبان، چنین هشدار می دهند: خداوند، زبان را به نوعی عذاب گرفتار می کند که هیچ یک از اعضا را آنچنان عذاب نمی کند. پس زبان می گوید: پروردگارا، تو مرا به عذابی مبتلا ساختی که هیچ چیز را چنان عذاب نگردی! در پاسخ گفته می شود: چون از تو کلمه ای خارج گشت و به شرق و غرب عالم رسیده و به خاطر همان یک کلمه، خون بیگناهی ریخته و مال محترمی تباه گردید و ناموسی مورد تجاوز قرار گرفت! قسم به عزت و جلالم که تو (زبان) را به عذاب دردناک و شدیدی گرفتار سازم که هیچ یک از اعضا و جوارح را بدان گونه عذاب نخواهم کرد. (کافی، ج ۲، باب ۵۶، الصمت و حفظ اللسان، ح ۱۶)

امیرمؤمنان علی علیه السلام نیز می فرمایند: آدمی در زیر زبانش نهان است؛ پس سخن خویش بسنج و آن را بر خرد و معرفت عرضه دار، اگر برای خدا و در راه او بود، به زبان آر و گرنه، سکوت بهتر از آن است. (مسئدتدرک الوسایل، ج ۹، ص ۲۹، ح ۱۰۱۲۰)

همان طور که سخت سنجیده برای خشنودی خداوند، اسباب رشد و هدایت و سعادت خلق را فراهم می آورد، نیز می تواند در معرض آسیب ها و آفت های فراوانی چون دروغ، غیبت، تهمت، بهتان، سخن چینی و مانند آن قرار گیرد تا به نحوی عبادات ارزشمند را فاسد گرداند.

یکی از این مهمترین آفت ها در تعلیم و تربیت، بیماری مهلک «غیبت» است.

ای کسانی که ایمان آورده اید! ... نباید برخی از شما از برخی دیگر غیبت کند. آیا هیچ یک از شما دوست دارد گوشت برادر مرده اش را بخورد؟! قطعاً از آن کراهت دارید. (حجرات، ۱۲)

غیبت از گناهان کبیره ی زبان و از معاصی بزرگ است. حتی اگر فرد، توبه کرده باشد، چه بسا از پاره ای از عواقب گناهش در امان نماند؛ چنان که مرحوم شهید ثانی در رساله ی غیبت خود به نام «کشف الریبه فی الاحکام الغیبه» روایتی نقل کرده که خداوند متعال به حضرت موسی وحی نمود: شخص غیبت کننده اگر توبه کند، - در قیامت - آخرین فردی است که وارد بهشت می شود و اگر توبه نکند، اولین فردی خواهد بود که وارد آتش جهنم می شود! (بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۲۲۲)

از امام صادق علیه السلام روایت است که رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: اثر غیبت در تخریب دین فرد مسلمان از بیماری خوره در بدنش، سریعتر و فوری تر است. (بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۳۲ - کافی، ج ۲، ص ۳۵۷) هم چنین در روایتی فرمودند: هرکس قدمی در غیبت برادر مسلمان خویش بردارد و عیب او را فاش سازد - یعنی اندک تلاشی برای برملا کردن عیب او انجام دهد - اولین قدمی که در روز قیامت بر می دارد، به سوی جهنم است و خدا در میان انبوه مردم، عیوب پنهانی او را فاش می کند. (بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۳۲) همچنین فرمودند: از غیبت دوری کنید، چراکه عقوبت آن از ... (برخی گناهان) شدیدتر است. چه بسا شخص آلوده به ... (گناهی)، توبه می کند و خدا او را می آمرزد ولی شخص غیبت کننده تا وقتی غیبت شونده وی را نبخشد، خداوند او را نمی آمرزد. (بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۲۶).